

بن نبشتهای

(اسناد و مدارک)

ایران کهن

هوشنگ طالع

وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا	سرشناسه: طالع، هوشنگ ۱۳۱۲
موضوع: ایران -- تاریخ -- ۱۰۷۶۲ - ۱۴۲۸ ق.م.	عنوان و نام پدیدآورنده: بن نبشته‌های ایران کهن
رده‌بندی کنگره: DSR ۱۳۹۵ ب۹ ط۲/۱۴۰	/هوشنگ طالع
رده‌بندی دیویی: ۹۵۵/۰۱	مشخصات نشر: لنگرود - سمرقند، ۱۳۹۵
شماره کتاب‌شناسی ملی: ۴۱۶۴۱۱۴	مشخصات ظاهری: ۲۰۰ صفحه
	شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۷۷۷۵-۶۱-۸

انتشارات سمرقند

بن نبشته‌های ایران کهن

هوشنگ طالع

چاپ نخست ۱۳۹۵

شمارگان ۱۰۰۰

طرح روی جلد و صفحه آرایی:

مریم السادات موسویان

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۷۷۷۵-۶۱-۸

همه حقوق چاپ و نشر این کتاب محفوظ است

نشانی: لنگرود - خیابان شهید جمشیدی - بن بست آرمان - شماره ۲۴۵

تلفن و نمابر: ۵۲۲۳۹۴۴ - ۰۱۴۲

samarghandpub@yahoo.com

فهرست نوشته‌ها

- درآمد ۷
- پیش‌گفتار ۸
- دیدنی‌نو، علم تاریخ ۸
- دیدگاهی نوین برای شناخت رویدادها ۱۰
- دیباچه ۱۳
- ایران کهن، ایران باستان، ایران نو ۱۳
- از اسطوره به تاریخ ۱۴
- دفتر نخست: ایران کهن ۱۹
- یکم - هنگام‌شناسی تاریخ ایران کهن ۱۹
- دوره‌ها یا هزاره‌های دوازده‌گانه ۱۹
- دوم - ایران ویج ۲۵
- سوم - ایرگان یا ورگان ۳۰
- سوم - کوچ ایرانی‌ها (ایرها) ۳۳
- چهارم - فلات ایران ۴۰
- پنجم - بنیان‌گذاری نخستین دولت فراگیر ملی بر پهنه‌ی فلات ایران ۴۱
- ششم - خاندان‌های شاهنشاهی ایران در دوران کهن ۴۶
- هشتم - خیزش کاوه - فریدون (بازسازی دولت فراگیر ملی) ۴۷
- نهم - نبردهای ایرانیان و تورانیان در دوران کهن ۵۰
- دوره نخست ۵۰

- الف- بخش کردن جهان از سوی فریدون ۵۲
- نخستین مرزبندی ۵۲
- ب- نخستین قراردادهای مرز ۵۹
- پ- پذیرش دوباره‌ی مرزبندی از سوی تورانیان ۶۱
- دوره دوم ۶۴
- گسل دولت فراگیر ملی ۷۱
- گفتار دوم ۸۳
- بن‌نیشتهای (اسناد و مأخذ) ایران کهن ۸۳
- دفتر یکم- وسای کهن ۸۳
- دفتر دوم- اسنادهای کهن ۹۰
- بخش یکم- آهازان ۹۳
- بخش دوم- یسنه ۹۶
- بخش سوم- یشتهای ۹۶
- یکم- آبان یشته ۹۸
- دوم- تیر یشته ۱۰۷
- سوم- کوش یشته ۱۰۸
- چهارم- مهر یشته ۱۱۱
- پنجم- رشن یشته ۱۱۳
- ششم- فروردین یشته ۱۱۸
- هفتم- بهرام یشته ۱۲۰
- هشتم- رام یشته ۱۲۱
- نهم- ارت یشته ۱۲۵
- دهم- اشتاد یشته ۱۲۷
- یازدهم- زامیاد یشته ۱۲۸
- بخش چهارم- ویسپرد ۱۳۶

بخش پنجم - خرده اوستا ۱۳۷

بخش ششم - ون دی داد ۱۳۸

گفتار سوم - چیترا دات ۱۴۷

گفتار چهارم - بن نبشت‌های دیگر ۱۵۲

یکم - یادگار زریر ۱۵۲

دوم - کتاب سکی سران ۱۵۸

سوم - کتاب بنش (پیکار) ۱۵۹

چهارم - داستان رست و رفتن ۱۶۰

پنجم - داستان پیرو ۱۶۰

ششم - لهراسب نامه ۱۶۰

گفتار پنجم - دگر بن نبشت‌ها ۱۶۱

در رابطه با تاریخ، تمدن و فرهنگ ایران کهن ۱۶۱

یکم - دین کرت (دین کرد) ۱۶۱

دوم - بن دهش (بن دهشن) ۱۶۳

سوم - شهرستان‌های ایران ۱۶۶

چهارم - مینوی خرد ۱۶۶

پیوست ۱۷۱

دست‌کاری در تاریخ ایران ۱۷۱

یکم - تداوم بخشیدن به آیین زرتشتی چنان‌یک دین فراگیر ۱۷۵

دوم - کاستن از عمر جهان ۱۸۵

کتاب‌نامه ۱۸۹

نقشه‌ها _____ ۱۹۲

نقشه شماره یک: ایرگان یا ورگان _____ ۱۹۳

نقشه شماره دو: کوچ ایرها (ایرانی‌ها) _____ ۱۹۴

نقشه شماره سه: محور اورال - ایران - ماداگاسکار _____ ۱۹۵

نقشه شماره چهار: شاهنشاهی پیش‌دادیان (کیومرث) _____ ۱۹۶

نقشه شماره پنج: شاهنشاهی پیش‌دادیان (جمشید جم) _____ ۱۹۷

نقشه شماره شش: شاهنشاهی فریدونیان (منوچهر) _____ ۱۹۸

نقشه شماره هفت: شاهنشاهی کیانیان (کی کاووس) _____ ۱۹۹

نقشه شماره هشت: شاهنشاهی لهراسپیان (گشتاسب) _____ ۲۰۰

www.ketab.ir

درآمد

بن نبشت‌های ملت ما، به‌مرز در دوران کهن، بارها مورد دست‌برد و چپاول و نابودی قرار گرفته‌اند؛ به‌گونه‌ای که از اندک بن نبشت‌های آن دوران، تنها اسناد و مدارک اندکی به دست ما رسیده‌اند.

آگاهی بر این بن نبشت‌ها، برای اثبات با دورانی از تاریخ میهن ما که میان سال‌های ۱۰۷۶۲ تا ۱۴۳۸ پیش از میلاد مسیح / ۱۲۸۲ تا ۲۰۵۹ پیش از هجرت پیامبر از مکه به مدینه یا به گفته‌ی دیگر از استقرار ایرها (ایرانی) ایران و بیج تا فروپاشی نخستین دین - دولت زرتشتی را در بر می‌گیرد، از حساسیت ویژه‌ای برخوردار است.

با خواندن این بن نبشت‌ها و رمزگشایی از آن‌ها، دریچه‌ی نوینی به روی ما، برای بازشناسی بخش بزرگی از تاریخ میهن مان، گشوده می‌شود.

امید چنان است که با انجام پژوهش‌های بیش‌تر و ژرف‌تر بر روی این بخش از تاریخ ایران زمین، ژرفای تاریخی کهن‌سال‌ترین ملت جهان و نیز بزرگی و عظمت این فرهنگ و تمدن درخشان را بهتر و گسترده‌تر به هم‌میهنان و جهانیان بازشناسانیم. ایدون باد

۲۹ بهمن ماه ۱۳۹۴ (روز مهر ایرانی)

هوشنگ طالع

پیشگفتار

دیدنی نو، بر علم تاریخ

دری بر تنه‌ی درختی لانه داشت. آوندی از آن درخت، چونان جویباری از کنار آن لانه می‌گذشت و همواره بر مور، زمزمه می‌کرد.

روزی، آن مور به جویی برخاست و با سنگینی خود، روی به پایین نهاد. همراه آوند برف، به شش‌های درخت رسید. همراه آن ریشه‌ها، ژرفای زمین را کاوید و با دانش بسیار، ریشه‌ها را گشت.

او می‌دانست که «آوند» آب و خوراک را چگونه از دل خاک برمی‌گیرد.

مور دانشمند، روزی به هیئت خبری را از دانش خود با خبر ساخت.

شاهین گفت: راست است، چنان می‌آورند؛ اما می‌دانی به کجا می‌برند؟ و میدانی اگر برای آن «بردن» نبود، هر کسی آورد؟

(دکتر محمد رضا عاملی «اُزیر»: ناسیونالیسم چون یک علم)

بیش‌تر مردم، درس تاریخ را شرح رخ‌های گذشته می‌دانند. با این برداشت، تاریخ به صورت درسی زاید و حدیثی بر مردگان جلوه‌گر می‌شود و نادیده طعنه می‌گویند: تاریخ مربوط به گذشته‌هاست، بهتر است از مسایل امروز سخن گریزیم.

باید دانست که تاریخ، تنها شرح حوادث گذشته نیست. بلکه تاریخ، علمی است برای توجیه هستی‌ها و رویدادهای امروز، در راستای شناخت سیمای مطبوع بهای دردا.

با این نگرش، علم تاریخ به معنای نوین آن، علمی است که استعدادهای یک ملت را که واقعیت‌های جهان فردا خواهند بود، به ما می‌شناساند.

درست است که در بررسی‌های تاریخی، سروکارمان با گذشته است؛ اما این بدان منظور نیست که گذشته را تنها در قالب گذشته بشناسیم.

پی‌جویی درباره‌ی علل موجودیت‌های کنونی، گاه ما را به زمان‌های نزدیک و گاه، به زمان‌های بسیار دور می‌کشاند. برآیند همین بررسی‌هاست که استعدادهای یک ملت را برای

حرکت به سوی آینده نشان می‌دهد و تاثیر سامان‌های گوناگون فکری را بر پیکره‌ی ملت‌ها، آشکار می‌کند.

سرانجام همین بررسی‌هاست که خمیرمایه‌هایی را که در آینده قابل به کارگیری خواهند بود، به ما می‌نمایاند. باید بدانیم که علم تاریخ و بررسی‌های تاریخی است که اراده‌ی ملت‌ها را در آینده‌ی آن‌ها، موثر می‌سازد؛ زیرا:

واقعیت‌های جهان فردا، در قالب استعدادهای جامعه‌ی امروز وجود دارد.

مردم می‌توانند با توجه به استعدادهای موجود، به پرورش جنبه‌ی ویژه‌ای از آن پرداخته و جامعه را به سوی آینده‌ای، که استعداد آن را دارد، به حرکت آورند. البته این سخن، بدان معنا نیست که اجتماع می‌تواند هر تحولی را که دل‌خواه اوست، از قوه به فعل درآورد؛ بلکه جامعه، تنها توان پیاده کردن برنامه‌هایی را دارد که موجبات آن در نهاد جامعه، وجود داشته باشد.

در این برداشت از مسأله، جامعه‌ی نه‌مان شخصیتی است که می‌تواند، استعدادی را بر استعداد دیگری ترجیح داده و در این آینده، آینده‌ی شکل ویژه‌ای بیخشد.

عامل‌گزینش نیز خود از پدیده‌ها و نهادهای اجتماعی است؛ اما اثر آن، معطوف به آینده است. به گفته‌ی دیگر: اثری که گذشته و حال بر آینده می‌گذارند، موجب پدید آمدن نیرویی می‌گردد که کشش آن بر زمان حال، احساس می‌شود.

هنگامی که ساختمانی برپاست، می‌توان تاریخ ساخت آن را در قالب شرحی از حوادث گذشته، بررسی کرد. یعنی: می‌توان مشخص کرد که «پی» ساختمان در چه زمانی کنده شده، چه زمانی دیوارهای آن را ساخته‌اند و چه زمانی، درهای آن را نصب کرده‌اند و...

اما ساختمانی که هنوز ساخته نشده است، با کشش خود، برنامه‌ی کار را ساز می‌دهد. در اصطلاح می‌گویند: ساختمان به این شمار «آجر»، به این شمار «در» و... نیاز دارد. گذشته‌ها، تنها امروز را ساخته‌اند؛ بلکه فردا را نیز خواهند ساخت.

تاریخ به ما نشان می‌دهد که با چه استعدادی، امروز پدید آمده است و با استعدادهای موجود، چگونه فردایی پدید خواهد آمد. سرانجام، تاریخ به ما می‌نمایاند که کدام یک از حرکتهایی که امروز وجود دارد، ناشی از کشش جهان فرداست.

خواسته‌های یک ملت، عبارت است از کشش‌هایی که جهان فردای آن ملت، بر مردم امروز تحمیل می‌کند، تحمیلی دل‌پذیر که امروز با هزاران وسیله، موجبات آن را فراهم می‌سازیم.